

ÉLELETÜNK

XXVII. évf. 9. szám (27. Jahrg. Nr. 9.)

Az európai magyar katolikusok lapja

1995 szeptember.

„Az Egyházon kívül nincs üdvösség!”

MARADJ MEG A GYŰLEKEZETBEN!

Az alábbi írást — Scholz László tollából — eredetileg a „Szentlélek Tábora” (Budapest, 1939) közölte, ám a téma s megfogalmazása ma — és ma különösen! — égetően időszerű s mindnyájunkat: keresztényeket egyformán érint. Az újra megjelent írást, csupán belszűke miatt kissé rövidítve, az „Útitárs” című, Németországban kiadott magyar evangéliumi lapból vettük át.

„És ügyeljünk egymásra, szeretetre és jócselekedetekre való felbuzdulás végett. El nem hagyván a magunk gyülekezetét, amiképpen szokásuk némelyeknek.” (Zsid 10,24—25)

„Extra ecclesiam nulla salus” — mondta ki III. Ince pápa a XIII. század derekán. De kimondatlanul akkor már egy évezrede bújkált ez a gondolat a keresztény történelem csapásain. „Az egyházon kívül nincs üdvösség”. Vajon igaz-e ez? Mi könnyen rámondjuk: ez a legcsúnyább szűkkeblőség. Nos, kétségtelenül van okunk és tapasztalatunk bőven, mely óvatosságra int. Hiszen ennek az elvnek a hangoztatásával a túlsó oldalról már jó néhány csapást kaptunk az arcunkba. Meg az is igaz, hogy a mi magyar evangélikus egyházunk, története szerint — talán még inkább, mint egyházunk bárhol másutt a nagyvilágon — egybefonódott nem egyszer a felvilágosodással, a vallási türelem eszméjével, s szembeszállt minen szűkkeblőséggel. És mégis, minden tévelygő magyarázata ellenére, nincs-e tartalmi igazsága, biblikus mondanivalója ennek a gondolatnak: az egyházon kívül nincs üdvösség, kereszténység, keresztény életfolytatás?!

A felolvasott ige alapján úgy vélem, van benne igazság, elnémiíthatatlan. Mert arról lehet vitatkozni, hogy Krisztus egyháza azonos-e egyik vagy másik keresztény felekezettel, valóban csak a pápa alatt, vagy csak egy szektavezér pásztoralása alatt nyerhetjük-e meg örök életünket. Az az aggodalom is feltámadhat bennünk, hogy mi lesz azokkal, akikhez nem ért el az egyház keze, s nem fűrdhettek meg a kereszttség szent vizében. Ezeket a pontokon ingadozhatnak a vélemények. De hogy nekünk, akik itt ma együtt vagyunk, szól az üzenet: „Csak az egyházban nyerheted el üdvösségedet!” — olyan bizonyos és feltétlen igényű, mint Istennek ígéje. Hiszen Isten ígéje a hallott versek. Azokat pedig így foglalhatjuk össze: *El ne hagyj az egyházat, maradj meg a gyülekezetben!* S miért parancsolná ezt Isten, ha egyházon belül avagy kívül élni egyet jelentene s egyre menne? Nem az a kérdés itt ma, hogy általánosságban megáll-e: nincs üdvösség az egyházon kívül. Az a kérdés itt ma, hogy merőben elhatároltan nekünk szólóan, személy szerint felhangozva igaz-e ez: nincs üdvösség az egyházon kívül! Felelet és megoldás pedig az ige szerint csak az, hogy számunkra nincs üdvösség az egyházon kívül, hogy mi a gyülekezetünk elhagyásával Istent is elvesztjük, hogy mi keresztény életet csak benn, a hívek közösségében élhetünk, sehohol és sehogyan másképp! Hogy másra mi áll, törődjék vele más. De hogy

nekünk, nekünk ez az egyetlen lehetőségünk Isten előtt, afelől nem lehet és ne legyen kétség!

„És ügyeljünk egymásra”. Így kezdődik szentigénk. A gyülekezet tagjainak szól ez a figyelmeztető. Nekünk egymást kísérnünk kell éber tekintettel. Nem elég egy odavetett pillantás az atyánkfíára. Meg kell szemlélnünk az életét. S engednünk kell, hogy mi is így szemmel tarthatók és meg szemlélhetők legyünk. Kölsönösen észre kell vennünk egymást. Mi legtöbbször csak úgy járunk-kelünk egymás mellett, de nem vesszük észre egymást. Nem látjuk meg igazán egymás lelkét s nem is tartjuk számon. Az egyházban is csak egyéni ki-elégülést, megnyugvást keresünk. Pedig az igazi gyülekezet mindig az észrevettek és az egymást szemmel tartók gyülekezete! Ne játsszék azért senki bújócskát a gyülekezetben! Ne tegyen úgy, mintha együtt lakoznék a közösséggel, de valójában légüres térbe zárja el magát. Ne igyekezzék egyetlen lélek se álszemérem ürügye alatt életelvvé tenni a „nincsen közöd hozzám”-ot. *Láthatóvá kell tenni a mi gyülekezeti közösségünknek!* A mienknek, az enyémmek azzá kell lennie, bármi folyék is másutt.

Mint szociális embertársaságnak is láthatóvá kell lennünk. Vegyük észre egymást „a szeretetre és a jócselekedetekre való felbuzdulás végett” — mondja az ige. Krisztus-hit, keresztény élet s így üdvösség is nincsen szeretet és jócselekedetek nélkül. Ám ez a hitből folyó, keresztény üdvösség felé mutató szeretet és jócselekedet mindig gyülekezeti veretű! Az még nem keresztény szeretet és jócselekedet, ha én mindenáron ilyen „jellemű” akarok lenni, mert üdvözülni akarok. Én magam! S ezért teszek jót másokon. Csak akkor lesz az én cselekvésem kereszténnyé, ha nem magamra gondolok, hanem a mások látása máris erre indít, s nem tudja a jobbkezem, mit végez a balkezem. S ez visz üdvösségre. Nem én megyek rajta keresztül üdvösségre, hanem ez visz engem oda! De erre a szeretetre és jócselekedetre mindig a gyülekezet, az észrevettek és szemmel tartottak gyülekezete gerjeszt, buzdít, lendít. Valósítsák meg hát mások szociális törekvéseit egyéni gondolataik, világi tervek, emberi egyesületek útján. Nekünk csak a gyülekezet ad erőt a szeretet és jócselekedetek gyakorlására!

De gyerünk tovább. „El ne hagyjuk a magunk gyülekezetét, amiképpen szokásuk némelyeknek, hanem intsük egymást”. Ezen az istentiszteleti gyülekezést érti az ige. Ó, milyen fölényesen tudunk mi beszélni sokszor arról, hogy az isten-

tiszteletre járás a legtöbbször csak szokás. Csak! Sőt akad, aki azt véli, hogy ő a jobb keresztény, aki ritkábban tér be ugyan Isten házába, de akkor „szív-ből”, s nem „képmutatásból”. Csalóka önáltatók! Hiszen ez az utóbbi az előbbinél rosszabb szokás: az istentisztelet elmulasztásának szokása! Akármennyi veszély rejlik is a külsőleg megszokott vasárnapi templombajárásban, az ige mégis csak azt mondja: legyen szokássá a gyülekezetben időzésed, ne hagyogasd el a hívek nyáját, ki tudja, vissza talál-e még, vagy éppen érkezel-e még vissza? *Maradj meg a templomodnál, a papodnál, a szomszédod mellett! Neked mindig és minden körülmények között ott a helyed. S nemcsak neked, haenem az egész gyülekezetnek. Ezért „intsétek egymást”. Az a görög szó, amit a bibliánk itt „int” szóval fordít, egyúttal azt is jelenti, hogy „oda hív, meghív”. (Mi magyarok is nemcsak „fedést” értünk az intésen, hanem sokszor hívogatást; nemcsak megintünk valakit, de intünk valakinek, vagy magunknak oda intünk valakit.)* Úgy sejtem itt is inkább erről van szó: mi magunk se maradunk el Istennek házából, de másokat se engedünk templomkerülőké lenni, hanem oda intjük, hívjuk, szólítjuk őket, ahol a helyük. Akik ezen a környéken élnek, ebbe a gyülekezetbe! Az csak álmodozás és a gyakorlati istentelenségnek szép szavakba öltöztetése, hogy hiszen a természetben is, magamban is, odahaza is, rádió mellett is élhetek keresztényül. Nem! Kezdetől fogva csak gyülekezeti kereszténység van! Ez ugyan a legszemélyesebb kereszténység, hiszen személyesen felelek érte az ítélet napján. De ez a személyes kereszténység csak a gyülekezetben vi-rulhat ki, mert itt halljuk Isten ígétjét, itt tanulunk meg közösen imádkozni, itt vesz szállást szívünkben az Úr, itt elé-gít meg szent teste és vére ajándékával. Csak mondjuk ki bátran: aki a templomát nem ismeri, nem igaz keresztény az. S aki a gyülekezetből elmaradozik, rom-lás útjára tért. Keressék bár mások másutt üdvösségüket, nekünk, nekünk legyen ma tudunkra, hogy nincs üdvös-ségünk az egyházon, a gyülekezetben ki-vül. (...)

Látsszék bár szűkkeblűnek, felvilágoso-dottság híjával éktelennek, problémákkal terhesnek, félreérthetőnek „protestáns-ellenesnek”, maradinak, dogmatikusnak — nekünk ma mégis ezt kell szívünkbe vennünk: Extra ecclesiam nulla salus. Az egyházon kívül nincs üdvösség. Leg-alább is nekünk ez a hely jelöltetett ki Istentől: az egyházunk, a gyülekeze-tünk. Benne, általa kell élnünk, halnunk és üdvözülnünk!

Jobban szeretem tiszta, tökéletes lelkiismerettel Istenbe vetni reményeimet, mintsem hitelenséggemmel érdemtelenné tenni magamat.

II. Rákóczi Ferenc

Vasárnapi gondolatok

AZ ÉVKÖZI 23. VASÁRNAPRA
(szeptember 10.)

„Mindaz közületek, aki le nem mond arról, amiye van, nem lehet az én tanítványom.” (Lk 14,33)

Ezek szerint mindenről le kell mondjak, aztán éhenhalhatok? — kérdezte valaki. Nem. Jézus sorrendet állít fel: aki vállalja a tanítványságot, annak ez kell legfőbb célja legyen. Minden gond, munka, tördés, ami a vagyon, hatalom, befolyás... fenntartására és növelésére fordítódik, az csak a tanítvány-mivolta után következhet.

Jézus azonban gondoskodik tanítványairól, így a földi javak megszerzése, növelése, fölöslegessé válik. Sok esetben gátolja a tanítvány működését, ezért később teherre is válhat...

Látjuk, az első mondatban lévő szembeállítás nem helyes. Nem tudok olyanról, aki Jézus tanítványaként éhen halt volna...

Ha a Gondviselés javakról való gondoskodást ró ránk életfeladatunk megvalósításaként, akkor vigyázzunk, ne-hogy a tanítvány-lét kárára váljon.

AZ ÉVKÖZI 24. VASÁRNAPRA
(szeptember 17.)

„A mennyben nagyobb az öröm az egyetlen megtérő bűnös, mint kilencvenkilenc igaz miatt, akiknek nincs szükségük megtérésre.” (Lk 15,7)

Az ember csupán a földi dolgokat tudja elképzelni, a mennyeket nem. Nem is akarja, egyrészt nem jut hozzá mennyei „ismeretekhez”, másrészt, ha hozzájut, mint jelen esetben, az annyira idegen neki, hogy nem tud mit kezdeni vele.

Igy Jézusnak kell szólni arról: a mennyben van öröm is. Nyilvánvalóan öröm Istennél lenni, találkozni rokon vagy ismerős lelkekkel („hát te is itt vagy?”), de örülnek a mennybéliek egy-egy megtérőnek is...

Jézus azonban arról is szól: a kilencvenkilenc igaz miatt is örülnek a mennybéliek. Lehetséges, hogy őrszolgálatuk révén őriznek minket. Láttam oly bal- esetet, ahol legalább egy század őrangyal lehetett bevetésben s örültek, hogy az emberek életben maradtak. Akár igazak, akár bűnösök voltak...

AZ ÉVKÖZI 25. VASÁRNAPRA
(szeptember 24.)

„A gazda elismerte a hűtlen intező ügyes eljárását. Bizony a világ fiai a maguk módján okosabbak a viláosság fiai-nál. Szereztetek barátokat a hamis mam-monból, s majd befogadnak benneteket az örök hajlékba.” (Lk 16,8—9)

Világosan tudják a világ fiai, milyen célokat akarnak elérni s azt is, milyen (Folytatás a 2. oldalon.)

Olvassuk együtt a katekizmust!

A nyári hőség, — avagy a téma szenvedélyessége miatt igen felhevült hangulatban folyt le a következő beszélgetés, aminek ez volt a mottója: „Már a tízparancsolat sem érvényes?” Számomra kapóra jött, hogy elmondjam a katekizmus erre vonatkozó tanítását, amiből részleteket fel is olvastam, hogy kedvet adjak az együtt-olvasásra. A vita kicsengése teljesen pozitív volt: mindenképpen gondolkodhatunk, nekünk keresztényeknek biztos alapunk az egyház tanítása, ami rólunk, a mi életünkről szól.

A beszélgetés első részét igazán főlegesen leírnom, hisz mindenki ismeri a mai ember problémáit, — a születéstől a halálig, — annak minden örömeivel és szorongásával. Valami nem jó, volt az ismételt visszatérő megállapítás, — Mi nem jó? — azt alig lehet megfogalmazni. A katekizmus alapján ajánlottam, hogy menjünk tovább, — ne maradjunk a rossz meglátásánál, az csak elkeserít — nézzük meg a mi teendőnket.

„Mester, mit kell tennem, hogy eljussak az örök életre?” Minden igazán

VASÁRNAPI GONDOLATOK

(Folytatás az első oldalról.)

úton. Aprólékosan tervezik a kivitelezést, amely vagyontukat, hatalmukat, befolyásukat növeli, emeli, sokszorozza. S miért nem ilyenek a jót tevés esetén a világhosszág fiait? ...

A hűtlen intéző jó cselekedetével jóvátette — Isten előtt — korábbi bűneit. „Muszáj” azért bűnöket elkövetni, hogy jót tehesünk? Nem lehet egyszerűen jót tenni? ...

Korunk nagy problémái közé tartozik többek között a növekvő világnépszerűség élelmiszerellátása. Nincs az elosztást intézők között elég olyan megkeresztelt élő ember, aki professzionális megoldást találna és azt keresztülvinné? ...

AZ ÉVKÖZI 26. VASÁRNAPRA (október 1.)

A pokol kínjai között a gazdag megpillantotta Ábrahámot és vele Lázárt a mennyországban. Fölkiáltott: „Ábrahám atyám! Könyörülj rajtam! Küldd el hozzám Lázárt...” (Lk 16,23—24a)

Bezeg meglátta a szívtelen gazdag kínjában a szegény Lázárt, akit életében sohasem vett észre ...

Egyszerre Ábrahám atyja is láthatóvá vált számára, kit földi életében nem követett. Nagyon kellett volna a segítségére.

Remélte, hogy Lázár szívesen fog segíteni rajta, meg Ábrahám is. Rá kellett döbbenjen, a két birodalom közt nincs átjáró ...

AZ ÉVKÖZI 27. VASÁRNAPRA (október 8.)

„Ti is, ha már megtettetek mindent, amit parancsoltam nektek, mondjátok: csupán gyarló szolgák vagyunk, csak a kötelességünket tettük.” (Lk 17,10)

Isten előtt csupán gyarló szolgák lehetünk és vagyunk. Az örök boldogság mindenkor Jézus ajándéka, nem lehet „megszolgálni” ...

Ha mást mondanánk-gondolnánk, Istennel egyenlő rangra emelnénk magunkat. Ez azonban nem létezik. Akkor sem, ha egyesek szeretnék ...

Viszont kötelességteljesítés nélkül még sincs jutalom, nincsen örök boldogság. Az „emberi részt” nekünk kell hozzáadni ...

Fejős Ottó

emberi probléma mélyén ott lappang vagy felszínre jön: mit kell tennem? A problémamegállapítás egyáltalán nem lesz pozitív, ha nem követi cselekvés. Erre „a cselekvésre” hívta fel Jézus a kérdező ifjú figyelmét: „Jézus úgy válaszol a kérdésre, hogy (az ifjúnak) először is fel kell ismernie, Isten az „egyetlen Jó”, maga a jóság és minden jó tőle származik. Azután kijelenti: „Ha el akarsz jutni az örök életre, tartsd meg a parancsokat”.

A mai ember számára kevés olyan társító kifejezés létezik, mint a parancs amely szabadságát már a szó kimondásával is veszélyezteti. Az egyházban is eluralkodott a „régiszemlélettel szemben” az egy parancs, — a főparancsolat — ami mindent magában foglal: a szeretetet. Viszont semmit sem forgattak ki olyannyira, mint éppen a szeretetet. Az Isten szeretetért gyilkolják meg az embereket, és egymást teljesen helytelen módon szeretik meg, a szó jelentését is megváltoztatva. Egyik beszélgetőtárs mondotta: micsoda emberséges és szeretettől áthatott orvosok vannak kórházukban, akik hivatásukat maximálisan gyakorolják, — a szegény beteget nem engedik szenvedni, hanem egy injekcióval megoldják a szenvedő és környezete problémáit ... Érthető, hogy épp hajba nem kaptunk ...

Isten nélkül, és ismerete nélkül az élet az összevisszaságok keveréke. Szabadságunk tudatában beszélünk ugyan, de tetteinket nem mi irányítjuk, hanem a közmeggyőződés, a divat, amit még szeretetnek is nevezünk. „A törvény tökéletes teljesítése a szeretet!” — írja Pál apostol. Nem állíthatjuk, hogy szeretünk, ha nem teljesítjük a tízparancsolatot. Igen, régen mást sem hallottunk az egyházban ... A lelkiismeret vizsgálat is azt jelentette, hogy a tízparancsolat fényében gondoltuk át életünket. És ma, — ma a szeretet alapján. Ezért nem gyónnak az emberek, — szóló ismét közbe valaki. Aki tökéletesen szeret, annak elég a szeretetet átgondolni, mennyire volt jó, vagy esendő! Ki az, aki tökéletesen szeret? Annak bűne sincs! Mindenki mondta a magát ... Amikor végre sorra kerültem, felolvastam a katekizmusból a 2055. pont befejező mondatát: „A tízparancsolatot a szeretet kettős és egyedülálló parancsának a fényében kell értelmeznünk, mely a törvény teljessége”.

Itt van a továbblépés lehetősége minden keresztény embernek: nem kell visszazárni „a zsinateltől gondolkodásba”, hanem a mai gondolkodást kell továbbfejleszteni, vagyis azt kell tenni, amit eddig is tettek az Isten emberei. Szent Jakab nyomatékosan követeli le velében: „tetteiddel mutasd meg hitedet!” Közvetlenül Jézus szavára emlékeztet: „Nem az jut a Mennyek országába, aki mondogatja Uram, Uram, hanem aki teljesíti Atyám akaratát!” A szeretetet meg kell fogalmaznunk, hogy meg tudjuk valósítani. A tízparancsolat ennek a kettős, — isteni és emberi — szeretetre a gyakorlatban adott válasz. Már az első parancs azt fejezi ki, hogy „Isten szereti népét”, — és a szabadságról szól, csak Isten tud bennünket is kihozni a „testi-lelki szolgaságok kötelékéből”.

A katekizmusban a tízparancsolat Isten tíz szavaként szerepel, „A ’tíz szó’ tömören összefoglalja és meghirdeti Isten törvényét: „E szavakat intézte hozzátok az Úr a hegyen, a sötét felhő borította ég felé csapó lángok közül, zengő hangon, amikor egybegyűltek, semmi többet: aztán fölírta két kőtáblára és át-

adta nekem — mondta Mózes a népnek. Ezért nevezik e kőtáblákat „a bizonyítéknak”. Valójában Isten és a választott nép közti szövetség cikkelyeit tartalmazzák a bizonyíték táblái”.

Isten szava nekünk is szól, és pedig a szerető Atya hangján: „Isten feltárja önmagát a dicsőséget. A parancsok ajándéka maga az Isten és az ő szent akaratának ajándéka. Azáltal, hogy megismerteti akaratát, Isten feltárja magát népének”. Olvassuk a 2058-as pontban.

A szeretet ilyen megfogalmazása ma, és nekünk is érvényes! Milyen érdekes, hogy a francia nyelvben jövő időben szerepel: a ne ölj helyett, nem fogsz ölni! Igen, az Atyának válaszol a keresztény ember Jézus Krisztusban: nem gyűlöl, hanem szereti ellenségeit, fogja szeretni, minden nap újat kezd ... Egyedül, kiszolgáltatva az élet ezer vihara közepette még a legtökéletesebben megalkotott „hajó is zátonyra futhat”, ha a szeretetét önmaga, esetleg embertársai köré terjesztette ki: a világ középpontja lett. Aki a szeretetet elsődlegesen Istenben éli meg, annak minden pillanatban van válasza, teendője Isten és embertársai iránt — és emberséges szava a többi ember felé is ... Az az ember tud megbocsátani, akinek már megbocsátottak, és csak az tud szeretni, aki meghallotta Isten szerető szavát, amely átjárja életét és tetteit.

Isten egyes szám első személyben szól hozzánk és „te”-nek szólít. Az Úr barátjának tekint bennünket, hogy „egy szívvel viseltessünk embertársaink iránt!” Amit Isten parancsol, kegyelmével teszi megvalósulhatónak. Ezért idézi a katekizmus: „Jézus azt mondta: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki bennem marad, s én benne, az bő termést hoz. Hisz nélkülem semmit sem tehettek”. A példabeszédben említett gyümölcs a Krisztussal való egyesülés által megszentelt élet szentsége. Ha hiszünk Jézus Krisztusban, részt veszünk misztériumaiban és megtartjuk parancsait, a Megváltó bennünk Atyját és testvéreit, atyánkat és testvéreinket szereti. A Léleknek hála, Krisztus személye válik tetteink belső rendszabályává. „Az én parancsom, hogy szeressétek egymást, amint én szeretlek benneteket”.

Szabó József (Offenburg)

MÁRIACELLI MAGYAR ZARÁNDOKLAT

A nagy történelmi múltú visszatekintő és 1954 óta évente megrendezésre kerülő magyar zarándoklatra szeptemberben kerül sor. Programja a következő: 16-án, szombaton, 16.45 órakor bevonulás a bazilikába, este 8.00 órakor gyertyás körmenet, 17-én, vasárnap 10.00 órakor főpapi szentmise és 14.30 órakor búcsúajátosság. A szentmise főcelebránsa dr. Paskai László bíboros, prímás Esztergom-Budapesti érsek. A lelkipásztorok koncelebrálhatnak. Kívánatos jelentkezésük a sekrestyében, hogy beoszthatók legyenek a gyóntatásra.

Máriacell sok magyar emlékével évszázadok óta vonza honfitársainkat, jelenben pedig Mindszenty bíboros hercegprímás halálának 20. évfordulója, a kegyhelyen ereklyeként őrzött eredeti koporsója, valamint a keresztút Mindszenty stációja alkalmasak arra, hogy a zarándokokban felkeltsék a lelkesedést azok iránt a szent célok iránt, amelyekért a vértanú prímás minden áldozatot meghozott. A bazilikában lesz alkalom a szentgyónás elvégzésére magyar nyelven. Máriacell egyébként nemcsak a zarándoklat alkalmával, hanem az egész évi magyar lelkipásztori szolgálattal a magyarság lelki felemelkedésének egyik jelentős tényezője.

KERNY GÉZA

HOGY ÁLL AZ EGYHÁZI INGATLANOK ÜGYE?

A visszaigényelt mintegy 175 egyházi ingatlan tárgyában több mint egy éve, 1994 május 3-án volt az utolsó tárgyalás az állami és illetékes egyházi képviselők között. Azóta az egyházi ügyekkel foglalkozó politikai államtkárságot Hornék megszüntették, így senki sincs aki intézkedhetne. Ezért Gyulay Endre szeged-csanádi püspök nyilatkozatot juttatott el a sajtóhoz, amelyben többek között megállapítja, hogy „az egyházi ingatlanok visszaadása jelenleg áll s az ügyben mindenki hallgat, pedig valakinek már nyilatkoznia kellene, hogy mi a kormány és a parlament véleménye az egyházi ingatlanokról rendelkező törvényről. Akarják-e teljesíteni vagy terüük a törvény teljes megsemmisítése? Ha ez utóbbi, akkor ki kell mondani, hogy lássák a hívek, nem lesz újabb iskolaindítás, nem lesz kántorház, a szerzeteseknek továbbra sem lesz rendházuk ... És lássa Európa, hogy a vallások ügye ebben az államrendben hogyan áll. Vagy mondják meg, hogy a jelen gazdasági bajainkban öt évig nem tudjuk a törvényt teljesíteni, majd akkor tárgyaljanak az egyházak az állam akkori vezetőivel”. Gyulay Endre szerint a bizonytalanság rosszabb mint a nyílt színvallás, és jó lenne, ha valaki végre megmondaná, hogy a törvény végre lesz-e hajtva, a hallgatás ugyanis csak nyugtalanítja az érdekelt híveket is, az önkormányzatokat is. „Ne legyen tabutéma tovább e kérdéskör sem”, — fejeződik be Gyulay püspök nyilatkozata.

PÁRBESZÉDET A MEGBÉKÉLÉS ÉRDEKÉBEN

Michel Sabbah, a Szent Város latin szertartású pátriárkája sajtókonferenciát tartott a jeruzsálemi keresztény egyházi vezetőknek a város jövőjével kapcsolatos memorandumáról. Jeruzsálem keresztény pátriárkáinak és vezetőinek azonos a véleményük arról, hogy „Jeruzsálem Isten, tehát az egész emberiség fővárosa. Éppen ezért olyan rendkívüli státúmrá van szükege, amely megszabadítja mindenfajta politikai és biztonsági megkötöttségtől”. Sabbah pátriárka hangsúlyozta: jelenleg az izraeli hatóságok jóindulata ellenére Jeruzsálemben nincs biztosítva a szívek békéje. Arra kérte a jordán és palesztin vezetőket, hogy kezdjenek párbeszédet a félreértések tisztázása érdekében, hiszen a két nép szinte azonos, lehetetlen tehát, hogy ne tudjanak egymás mellett élni. Végül a 2000-ben esedékes szentévvvel kapcsolatban szólt a jeruzsálemi egyház előkészületeiről, amelynek középpontjában Jézus születése áll. Nagy figyelmet fordítanak továbbá a közel-keleti keresztény egyházak ökumenikus párbeszédére. VR

ÚJ EGYHÁZKÉPRE VAN SZÜKSÉG

A magyar katolikus egyháznak radikálisan meg kell újulnia! Le kell számolnunk feudális hagyományainkkal. Stílusunkban, öltözködésünkben, az emberekkel való viszonyunkban szakítanunk kell a leereszkedő paternalizmussal. Az egész egyházon belül is a testvéri szellemnek kell érvényesülnie. Az egyház küldetése, hogy spirituális hálót terítsen a magyar társadalomra. Érzékenyebbnek kell lennünk, képessé kell válnunk arra, hogy reményt adjunk. Egy-szersmind „szűrőberendezésként” kellene működni, elő kellene segítenünk a különböző szellemi-lelki mérgek hatástalanítását, a tisztulást — mondotta Várszegi Asztrik pannonhalmi főpát egy újságnak adott interjú során. MK

A Múlt elesett hatalmunkból, a Jövő en dőnek urai vagyunk.

Széchenyi

Lelkipásztorkodás a hadseregben

LADOCSI GÁSPÁR TÁBORI PÜSPÖKKEL LAPUNK SZERKESZTŐJE, FEJŐS OTTÓ KÉSZÍTETTE AZ ALÁBBI INTERJÚT

Életünk: Az újonnan alakult Tábori Püspökség a Hűvösvölgyi út 21–23-ban kapott helyet. Vezetője Ladocsi Gáspár teológiai doktor, szemben ül velem. Püspök atya, a magyar nyelvben — más nyelvekkel szemben — nem katonai püspöknek nevezik a hadsereg lelkipásztori vezetőjét, hanem tábori püspöknek. Miért?

Ladocsi Gáspár: Mert a magyar honvédelemnél hagyomány, hogy amikor ellenség tört az országra, akkor táborba szálltak. A középkorban a püspökök is vezettek bandériumokat, főleg Károly Róbert királyunk alatt és a katonaszkodás erősen a tábor gondolatához kötődött Gondoljunk Csokonainak a versére, abban is a táborozás szó van. Ez ilyen régi hagyomány, hogy a katonai lelkipásztori szolgálatot tábori lelkipásztori szolgálatnak, a püspökséget Tábori Püspökségnek nevezik. Én ezt a sajátos magyar hagyományt nagyon szépnek tartom és minden formában igyekszem fenntartani és továbbvinni.

É.: Magyarországon, ahogy tudom, legalább 100 éves a tábori püspökség. Az első világháború idején már biztosan volt a két háború közt, a Horthy-korszakban ugyanúgy. A kommunista uralom szüntette be. Hogyan alakult meg 40 évi szünet után?

L. G.: A tábori püspökség előkészítése mindjárt a rendszerváltozás után megtörtént. Maga a hadsereg, de a közélet is szükségét látta a tábori lelkészi szolgálat létrehívásának. Egyrészt azért, mert Európa hadseregeinél ez nagy múltra és tapasztalatra tekint vissza és jól beváltak bizonyult. Másrészt azért is fontos, hisz a magyar hadsereg és a honvédelem sokáig ateista ideológiára rendezkedett be. Ezt fel kellett számolni a vallásszabadságnak megfelelően és természetesen velejárója volt az, hogy ha a honvédség megkapja a honvédelmi hagyományoknak és a kor igényének megfelelő arculatát, hozzá fog tartozni a tábori lelkészi szolgálat is. Az előkészítő munka 1994-ig tartott. Ekkor állították fel ezt a szolgálatot. Engem 1994 május 14-én szenteltek püspökké és neveztek ki katonai ordináriussá.

É.: Milyen munkaterületeken szervezel és hogyan?

L. G.: Hát valóban még az első lépésnél vagyunk, a szervezésnél. Véleményem szerint ez még jó időt vesz igénybe, legkevesebb néhány évet. A szervezésnél első feladatunk volt a hivatásos tábori lelkészeket összegyűjteni. Olyan elgondolás született, hogy mindegyik egyházmegye ad egy-egy lelkipásztort erre a szolgálatra, vagyis átad a katonai Ordináriátusnak. Hivatásos katolikus tábori lelkész van 14 és ugyanannyi a protestáns lelkész is. Most szervezzük meg az úgynevezett kiegészítő tábori lelkészeket. Ezek megmaradnának a szerzetes közösségekben, vagy az egyházmegyéjüknél, de a közeli laktanyában lelkipásztori munkát is végeznének. Mint másodállású lelkészek a tábori püspökséghez tartoznak, így a katonáknak lehetőségük van a pappal, lelkipásztorral találkozni vagy szabadidejükben kimeni hozzá. Szeretnénk olyan fiatal papokat megnyerni az ügynek, akik amúgy is ifjúsági lelkipásztori munkával foglalkoznak. A tábori lelkészi szolgálat személyi gondjai mellett, az elhelyezésnek a szó szoros értelmében is megvan a maga gondjai. A Tábori Püspökség épülete most alakul a Szabadság tér

3. szám alatt. A belvárosban egy egyemeletes polgári házat alakítanak át erre a célra, a tábori lelkészek lakására, illetve a hivatalra, meg minden olyan helyiségre, ami még szükséges. A protestáns tábori lelkészek is hasonló gondokkal küszködnek, öneik összetettebb a feladatuk ilyen téren, hiszen a református és evangélikus lelkészeknek a közösségét kell megalkotniuk, vagyis az ökumenéhez, az Egyházak Világtanácsához tartozó protestáns közösségeknek a lelkészeit kell összefogni. Létezik még a Tábori Rabbinátus, a harmadik történelmi egyházé. A Tábori Rabbinátus jóval

KERESZT - ÁRNYKÉP

A keresztnék felső
ága égre mutat,
nagy örömhírt tudat
„itt van a te utad“

a keresztt két karja a légbe szétszalad,
rajta sovány kezek tört vért virágzanak:
„vigyázz: ő a lélek, de a test megszakad,
kétfelé visz ösvény s te szabad vagy, szabad“
a keresztnék alsó
ága földre mutat:
„vesződj: itt álls kuuat,
lásd benne arcodat.“

Weöres Sándor (1913–1989)

kevesebb létszámú, hiszen a zsidóságnak a lakosságban való száma is jóval kevesebb. Jelenlétüket két tábori rabbi képviseli.

É.: A lelkészek hány nagyobb helységben, városban, vagy laktanyában dolgoznak?

L. G.: Van három tábori esperes. A legnagyobb centrumokban ők vannak, az egyik Budapesten, a másik Tatán, a harmadik pedig Cegléden van. Az esperesek mellett mindhárom katonai főiskolának megvan a lelkésze, azaz Budapesten, Szentendrén és Szolnokon van főiskolai tábori lelkész. Hozzá kell tennem, hogy mind az esperesek, mind pedig a főiskolákon protestáns (evangélikus vagy református), tábori lelkészek is vannak, de katolikus mindenütt. Emellett a nagyobb városokban, nagyobb helyőrségeknél, nagyobb létszámú laktanyákban van tábori lelkész. Nyolc ilyen hely van, ebből négy katolikus és négy protestáns központ. A négy katolikus központ: Győr, Veszprém, Pécs és Kecskemét. De ahogy tervezzük, minden nagyobb helyen úgynevezett kiegészítő tábori lelkész is lesz és ott, ahol főállású hivatásos tábori lelkész van a protestáns egyházak részéről, ott természetesen kiemelt formában lesz jelen a kiegészítő katolikus tábori lelkész.

É.: A főállású tábori lelkészeknek, hogy úgy mondjam, „életfogytiglan“ a katonaságnál kell maradnia vagy változtathat helyet idővel?

L. G.: A megegyezés szerint, ami a Szentszék és a Magyar Köztársaság között létrejött, a tábori lelkészek egy ideig vagy katonai nyugdíjas korig vállalják ezt a szolgálatot és aszerint kapják ennek a javadalmait vagy nyugdíját. Én minden tábori lelkésztől kértem, hogy legkevesebb 5–6 évig legyen tábori lelkész, hiszen a stabilitásra adnunk kell egy épülő, kialakuló szervezetnél. Ne forduljon elő, hogy az első 2–3 évben úgy ismernék meg a tábori lelkészeket, hogy cseréberélik egymást. Erről szó sem lehet. Hála Istennek, mindegyik tábori lelkész készséggel vállalta ezt a szolgálatot, köztük a legfiatalabb 28 éves, a legidősebb pedig 46. Aki 40 év fölött van, annak a lelkipásztori munkája mel-

lett a saját életberendezkedése is azt sugallja, hogy a katonai nyugdíjas korig tábori lelkész maradjon, hisz az életből nagyjából egy évtizedet foglal le ez a sajátos lelkipásztori munka. Utána 55-60 éves korukban visszatérnek az egyházmegyéjükhöz és nyugodtan folytathatják tovább a plébánosi vagy más lelkipásztori feladatukat.

É.: Említetted, hogy protestánsokkal is együtt dolgozol. Gondolom, az ökumenikus együttműködésnek nincsenek nagyobb akadályai?

L. G.: Nyugod szívvel elmondhatom, az együttműködés igen jó. Nagyon sok közös szertartásunk, liturgikus cselekményünk van. Gondoljunk egy csapatzászló megáldására, amikor imát kell mondani felette, sokszor a terminológiát vagy a megfelelő kifejezéseket nekünk kell konstruálni, mert ilyen szorosan szolgálatban történelmi egyházak még nem voltak, mint most a tábori lelkészek. A jövőre is gondolnunk kell. Ahol mondjuk református tábori lelkész van főállásban, tudja úgy fogadni azt a katolikus kiskatonát vagy katolikus hivatásos katonát, hogy megfelelő formában átadhassa katolikus kollégájának lelkipásztori gondjába vagy lelki segítségnyújtásra. Úgy érzem, nagyon jó közösségben vagyunk, hisz mindegyikünket a megfelelően, a helyesen elvégzendő munka összetartásra sarkall.

É.: Hadd kérdezzem meg: hogyan kerültél a tábori püspökségre?

L. G.: Hogyan is mondjam? Biztosan megvoltak ennek az okai. A kiválasztásnál talán az volt a fontos, hogy a jelölt nagyon öreg ne legyen. Mert nagyon sokat kell utaznia, mozogni, szervezni és ez a fizikai állóképességet bizony megpróbálja. Az is fontos volt, hogy olyan legyen, aki volt sorkatona és én, az én nemzedékem még két évi katonai szolgálatot teljesített. Annakidején Lentiben katonaszkodtam 1970 és 72 között, mint papjelölt, szeminárium előtt és az ateista ideológia hatását megfelelően éreztették is rajtunk. Hivatást megpróbáló idő volt érettségi után, a szeminárium előtti kemény két éves szolgálat. Talán ez a tapasztalat is belejátszott a választásba. Az is szempont volt, hogy a leendő feladathoz hasonló munkát végeztem-e mint lelkipásztor? Mennyit voltam fiatalok között? Hogyan tanítottam őket vagy mennyire tudtam megszervezni különböző közösségeket? Ezekre gondolok, ezek a szempontok fontosak voltak és néhányan az illetékesek közül úgy gondolták, ezt a feladatot rám lehet bízni. Én magam, nagy próbának tartom az életemben.

É.: Melyik egyházmegyében dolgoztál?

L. G.: Az egyházmegyémet tudom mondani, akkor még Esztergom-i, most Esztergom—Budapest-i Főegyházmegye. Szentelésemről fogva teológiai tanár voltam Esztergomban. 17 évig teológiai tanári státusban dogmatikát tanítottam, dogmatörténetből van diplomám is. Legkedvesebb tárgyam a görög-latin filológia. Két évig kint voltam Rómában ösztöndíjjal a Patrisztikus Intézetben, tehát az egyházatyák teológiájával foglalkozó intézetben, a Augustiniánumban. Itthon nemcsak a teológiai munkában, az úgynevezett világiak számára megszervezendő teológiai oktatásból is kivettem a részem, 12 évig dogmatikát tanítottam és a jelenlegi jegyzeteket is én állítottam össze. Emellett ifjúsági csoportokhoz, újra alakuló egyesületekhez

gyakran kaptam meghívást, nagy örömmel mentem oda, hogy az ifjúsági vezetőképzésben részt vehessek. Egyébként az a típus voltam, akiről azt mondják, hogy szónok-pap. Tehát nagyon sok helyen, nagyon sok közösségben megfordultam. Most kicsit szűkebb a világom, hiszen nagyobb egységesített erővel kell a katonák közötti lelkipásztori szolgálatra gondolni. Elmondhatom, hogy Magyarországnak számtalan templomában, különböző missziókban, triduumokban, felnőtteknek való továbbképzőkön munkálkodtam.

É.: Mik voltak katona-korod nagy, meghatározó élményei?

L. G.: Bár egyszerű családból származtam — kitűnően biztosították szüleim a neveltetésemet. Egyházi gimnáziumba jártam, egyházi kollégiumba. Mindig a jóra, a szépre tanítottak, örülni a tehetségnek és azt kibontakoztatni. És a katonaságnál hirtelen bekerültem egy olyan laktanyába, aminek nem volt jó híre. A Zala megyei Lentiben a katonák jó része, több mint egy harmada büntetett előéletű volt. Körülbelül felének ha megvolt a nyolc osztálya. Származásukat illetően — bár e szerint nem ítéletet alkotni akarok, csupán az emberi magatartás meghatározójaként sorolom fel —, bizony voltak olyanok, akik külvárosokból vagy olyan családokból kerültek ki, amelyek nem arról híresek, hogy az emberi méltóságot nagyon megtartják. Ezek között élni, embernek maradni, de észrevenni, hogy bennük is van jóra való készség; észrevenni azt, ha valaki rosszat tesz, sokszor csak azért csinálja, mert a jó belülről hiányzik; tenni akar valamit, amit nem mer kimondani, vagy mint érzést megfogalmazni. Nekem az egész sorkatonai szolgálatom alatt az ember megtapasztalása volt a legnagyobb élményem. Sosem felejttem el: volt egy katonatársam, akiről azt hittem, hogy igazán jó gyerek, megosztotta velem a kenyerét. Egyszer ellopták a nadrágomat, én persze nem loptam vissza, mert kispapként ismertek, de ő visszaopta nekem. És egy idő után ezt a gyereket be kellett kísérnem a börtönbe. Kiderült, ő a híres „Nagyfa galerinek“ volt a tagja. Pedig én csak jót tapasztaltam nála. De hát belekerült a galeribe és ott nem nagy bűn a lopás. Az ateista diktatúrában igencsak jó néven vették, ha a papi hivatást gúny tárgyává teszik és ezért semmiféle retorzió nem járt. Ennek ellenére épp a tiszték között tapasztaltam meg, egy-kettőnél, az emberséget. Sosem felejttem el a századparancsnokom viselkedését. Amikor egyszer úgy éreztük, — azt hiszem joggal —, hogy nagyon megaláztak bennünket papi hivatásunk kapcsán, ő csak kinyitotta az irodája ajtaját és annyit szólt nekem: „Ladocsi, kibírták. Nem ez a fontos?“ — Nem kellett többet mondanom. Utána becsukta az ajtót, ez nekem erőtt adott. Ezek az élmények elevenek maradtak bennem s amikor fölítették a kérdést, vállalom-e ezt az új szolgálatot, akkor ezekre az élményekre gondoltam. A negatív tapasztalatok is pozitív erőt adtak. Hála Istennek, most már ilyenek nincsenek. Ma igyekeznek a katonáknak imatermet biztosítani, főleg ott, ahol nehéz sorsú katonák vannak. A tábori lelkészek a munkájában nagyon bíznak, az ember látja: hol kell segíteni, hol kell a lelkipásztornak az emberi lelket gondozó szolgálatát följajlani.

É.: Hogyan folyik a lelkipásztori munka? Milyen módon lehet megközeleltetni a katonákat?

L. G.: Itt figyelembe kell venni, hogy a tábori lelkészek nagyjából csak fél éve
(Folytatás a 4. oldalon.)

GYERMEKEKNEK

Remélem, hogy kellemes nyári vakációt tudhatsz magad mögött és most ki-pihenten, friss erővel lendülhetsz neki az előtted álló feladatoknak.

Az első tanítási napok zibongó szüneteiben tanúja lehetsz, hogy társaid egymást túllícitálva adják elő nyári élményeiket. Persze, csakhamar téged is elfog a hév, és nem tudsz többé gátat vetni a benned feszengő szebbnél-szebb élményeknek. Kikívánkozik belőled a csodás percek sokasága és érzed, hogy szükség van iskolatársaidra, mert meg kell osztanod velük a kellemes napok szépségét. Csak egymást hallgatva, egymásra figyelve érnek be igazán a nyári napok emlékei, gyümölcsei.

Lám, mindjárt az első lépéseknél máris mennyire fontosak a társak. S az elkövetkezőkben ez még inkább fokozódni fog. A munka dandárjában, az ismeretek elsajátításakor, az érettebbé csiszolásban újra csak szükséged lesz mások tapasztalatára, nemegyszer tevékeny segítségére. A kikapcsolódásban, játékban szintén nélkülözhetetlenek.

S akkor még nem is beszéltünk tanáraidról. Mit érne az iskola és a te jövőd nélkülük? Munkájuk, hozzáállásuk nagymértékben meghatározza további sorsodat.

Így áll össze az iskola, az egymásra utaltak mozaikképe. Csakhogy ez a kép így nem teljes, a kör még nem zárulhat be. Hiányzik egy olyan fontos szereplője, aki nélkül színtelen mozaikkockákból állna életünk remekműve. Ez a hiányzó valaki nem más, mint Isten! Társaidon és tanáraidon túl nagy szükséged lesz Őrá is a tanév folyamán. Ahhoz, hogy mindenkit egyenlő félnek tekints, hogy kiegyensúlyozott arányok jellemezzenek, hogy járható utad legyen mindenkihez... mindezekhez szükséged van Istenre. Nélküle sokminden sántítana az új iskolai évben.

Társaid, tanáraid és Isten segítőkészsége eredményekkel kecsegtet. Használd hát ki a kínálkozó lehetőséget. A jó kezdet már fél siker! Eredményes munkát!

János atya

FIATALOKNAK

Az évközi 25. vasárnapon olvassuk a hűtlen intéző történetét. Jézus a példabeszéd végén megjegyzi:

„Igen, a világ fiait a maguk módján okosabbak a világosság fiainál”. (Lk 16, 1—13)

Jézus szándéka világos: a mi okosságunk, bölcsességünk ne hasonlítson az intéző „okosságához”. Az ő eljárása finoman szólva is „vagányság”: s a „maguk módján” jelzi, mennyire öncélú, egoista volt. Ha majd elcsapják intézőségéből, legyen egy számára kedvező, tartalék megoldás.

Mi lenne, ha ilyen „okosságra” törekednénk?

Bzonyára kifejlődne egy olyan kereszténység, vallásosság, amelyben a cselekedetek mozgató rugója mindig egy „hátsógondolat” lenne... Imádkozom,

ÜZENET EGYKORI ISKOLÁMBA

*Június volt s ujjongtunk, nincs tovább,
Most gyerekek szabad mellű örömkök
S pusztuljatok bilincsos iskolák.*

*De elcsitult a jókedv-förgeteg
S helyére ült a döbbszent némaság:
Köröttünk mér az Élet csörtetett.*

*Oh, ifjú szent megjőzanodás,
Komoly, nagy fény, hős férfiú-szerep,
Emléketek ma is milyen csodás.*

*Hős harc az Élet és megélni szép,
Ha hozzáédzik tüzes szív-kohók
Ifjú vitézlők lengeteg szívét.*

*Ha élet zengi be az iskolát,
Az élet is derűs iskola lesz,
S szent frigyüket így folytatják tovább.*

*En iskolám, köszönöm most neked,
Hogy az eljött élet-csaták között
Volt mindig hozzám víg üzeneted.*

*Tápláltad tovább bennem az erőt,
Szeretni az embert és küzdeni
S hűn állni meg Isten s ember előtt.*

*Június van s nagyon magam vagyok
S kísértének élt életem árnyai
S az elbocsátó iskola-padok.*

*S én, vén diák, szívem fölelem
S így üdvözlöm a mindig újakat:
Föl, föl fiúk, csak semmi félelem.*

*Bár zord a harc, megéri a világ
Ha az ember az marad, ami volt:
Nemes, küzdő, szabadlelkű diák.*

Ady Endre (1877–1919)

mert üdvözülni akarok; jót teszek, mert akkor velem is jót fognak tenni; barátságos, szeretetreméltó vagyok, hogy legyen valamilyen hasznom ebből a barátságból, kedvességből... Semmit sem teszek önzetlenül. Szeretem Istent, embertársaimat, mert nagy lesz az én jutalmam... Hát inkább ne „a magam módján”, hanem Jézus tanítása szerint legyenek okos, hűs, bölcs, valóban a „világosság fia”!

Kedves Fiatalok!

A példabeszéd intézője eltékozolja Ura vagyonát. Hálátlanul, felelőtlenül bánik a rábízott értékekkel. Már a történet sorai közül halljuk a meg nem fogalmazott felszólítást, üzenetet: „Légy hű, éber, becsületes!” Mert rád van bízva a kincs: az ő szeretete, amely csak arra vár, hogy viszonzod, minden „hátsógondolat” nélkül. Az emberek akikkel találkozol, hogy úgy fogadd el őket, amint vannak. Az életed, tehetséged s nem utolsó sorban hited... Ez az a hatalmas érték, vagyon, amit hűséggel kell kezelned, kamatoztatod, felvirágoztatod, ahogy ő akarja, nem pedig úgy, ahogy a világ fiait, a maguk módján. Légy hűs, gondos „intéző” — s élni fogsz!

Pál atya

KAMASZOK SZÜLEINEK

1. Kis gyerekek úgy vélik, szüleik a legcsodálatosabbak. A kamaszok megvannak róla győződve, hogy szüleik a legkorlátoltabbak, reménytelenül vaskalaposak. Elfelejtették mindazt, amit kamaszkorukban megígértek.

2. Ha fiad így szól: Klassz mama vagy... el akarja kérni autódát. — Te vagy a legklasszabb: ... még benzínre is pénzt kér. — Te vagy a föld legklasszabb mamája: ... akkor készül bejelenteni, hogy összetörte.

3. A kamaszok fejedre olvassák legcsúnyább szavaidat.

4. Minél nagyobb a zaj fiad szobájában, annál biztosabb, hogy vizsgára készül. Minél nagyobb a csend, annál biztosabb, hogy a felvilágosító könyvet bújja.

5. Minél jobban rühelled fiad legújabb „szerelését”, annál gyakrabban fogod látni rajta.

6. Ha szól a telefon, a fiadat keresik. Ha jön a számla, téged keresnek.

7. Ha sejtik, hogy téged keresnek,

Lelkipásztorkodás a hadseregben

(Folytatás a 3. oldalról.)

vannak a helyükön. Tehát először meg kell ismerkedni a katonákkal, elbeszélgetni velük, ez mindennél fontosabb. Sokszor megkérdezik tőlem: Hányan vannak a vasárnapi misén? Én mosolyogva szoktam rájuk nézni, hiszen nagyon kevés helyen van vasárnapi mise vagy alig tudok róla. Egyszerűen azért, mert mindenkit hazaeresztenek. Ha valamikor, a hétvégén, a pihenőnapokon adódik a legkevesebb alkalom a katonák között lenni. Ami nagyon fontos, hogy a tábort lelkész a katonaság ideje alatt pótolni tud elmaradt dolgokat. Ez az egyik legfontosabb terület. Hányan maradt el a bérmlása, az elsőáldozása, megszakadt a kapcsolt kisgyerek korában, mert csak a nagymama nevelte beléjük a hitet és a vallást. Különösen is törekszem arra, hogy a hivatásos katonáknál, főleg a fiataloknál, a normális keresztény életnek a ritmusa, életformája, az életükben valóság tudjon lenni.

É.: Keresztelések is voltak már?

L. G.: Egy-kettő igen. Talán most rájönnek arra, hogy ilyen problémákkal odafordulhatnak a tábort lelkészhez. Két hét múlva megyek bérmlálni Győrbe. Az ottani tábort lelkész megszervezte, hogy akik nincsenek megbérmlálva, most a bérmlálás szentségében részesülhetnek. Ez lesz az első bérmlálásom katonák között.

É.: Ha van valamilyen előadás, van-e utána szabad beszélgetés, amelynek során elmondhatják kételyeiket, mit tudnak, mit hallanak az egyházzól, papokról, Istenről?

L. G.: Ez magától értetődik. Mindig örülök, ha hallom, hogy megfogalmazták a problémáikat. Az élményeik szerinti negatívumokat is. Mert abban az őszinteség és a bizalom egyszerre mutatkozik meg. Én azt hiszem: a magyar fiataloknak a komoly hitre figyelhető utolsó lehetősége a honvédség ideje alatt van.

É.: Ez nagy szó. Remélem és kívánom, hogy ezt jól meg is tudjátok valósítani. — Szabad megkérdeznem a rangod?

L. G.: Én dandártábornok vagyok. Európa legtöbb hadseregében többnyire ez a katonapüspök rangja. Ahogy a katonapüspöknek, a mérnöknek, a papnak is adnak rangot. Mivel az Anyaszentegyház az Ordinariátust mint püspökséget állította föl, így méltó, hogy abba a kategóriába tegyék rang szerint a püspököket, ami a legmagasabb. Ezért lettem a tábornoki rangnak — igaz a legalacsonyabb fokán, — de ezt jónak tartom — dandártábornok.

É.: És milyen rangjuk van a lelkészeknek, tábort espereseknek?

L. G.: Vikáriusomat még nem nevezttem ki, szeretném jól megfontolni a ki nevezését, a személy megtalálását és ki-

nem hallják a csengetést, még ha mellette állnak se. Ha sejtik, hogy őket hívják, még a zuhany alatt is meghallják.

8. Fiad kizárólag akkor óhajt beszélni veled, mikor éppen már elalszol, vagy a kádban ülsz, vagy telefonálsz, vagy éppen rohansz, mert késésben vagy.

Ha neked van beszélni valód veled, éppen nem ér rá.

Válaszok, melyekre felesleges kérdést feltenni:

Hová még? — El.

Kivel? — Valakivel.

Mit fogtok csinálni? — Semmit.

Mikor jössz haza? — Majd.

(Esseni Értesítő, 1995 február.)

választását. Ő ezredes lenne. Az esperesek, főiskolai lelkészek alezredesi rangúak, a kisebb beosztásúak pedig őrnagyi rangot viselnek. Tehát mindegyik tábort lelkésznek főtisztí rangja van, életkorának megfelelően. Mert ne legyen egy 28 éves tábort lelkész azonnal őrnagy, hiszen aki katonai főiskolát végzett és kiválóan teljesítette a katonai kötelességét-méltán vehetné neheztesnek, ha a fiatal tábort lelkész őt megelőzné a ranglétrán. Így ezeknek a helyeknek megvan a legmagasabb ranghelyzete és az életkorhoz igazodik. A 28 éves tábort lelkész főhadnagyi rangot visel.

É.: Gondjaid?

L. G.: Elég sok van! A tábort lelkészek elhelyezésével, a szolgálati szabályzattal, ami nem könnyű feladat, mert majd csak a tapasztalat mutatja meg, hogyan kell mindennek rendesen működni. Ajánlották, hogy az irodánk legyen a parancsnoki épületben. Kifejezetten kértem, ne ott legyen és az imaterem sem, hanem a katonák között, ott ahol könnyen meg tudják találni a lelkészt vagy az imádság és más összejövetel helyét. Az is gond: milyen legyen a munkaideje, munkaviszonya egy tábort lelkésznek. A kiképzés alatt nem jut túl közel a katonákhoz, bizonyos készenlét kell, hogy elérjék a tábort lelkészt, ha nehézség vagy probléma adódik. Igazában a nagy szabadidőben sem tud foglalkozni velük, mert persze, a katonák is szórakozni akar. Márpedig vagy imádkozol vagy szórakozol. Bár ez rossz alternatíva! Meg kell találni a megfelelő időt a szabadidőbeli programok között. Ez bizony nagy tapasztalatot kíván tőlünk. A gondjaim között — mint már említettem — ebben a pillanatban a legnagyobbak közé tartozik a Tábort Püspökség épülete, ami remélem szeptember elejére készen lesz és szépen, rendezesen, tisztességesen fog kinézni.

É.: Terveid?

L. G.: Tervem is van, elég sok. Némelyik már a gondjaimból megmutatkozik, ezért azokat itt melőzöm. Egyik legdédelgettebb tervem a katonák imakönyvének a kiadása. Egészen más dolog, ha egy tetszetős, szép, nekik szóló imakönyv van a kezükben és abba belelapozva tudják, hogy bizonyos dolgokkal mit kezdjenek. Ha meg közösségekben vannak, ne kelljen állandóan fényképezni a lapokat, hogy valahogy összehangolódjanak. Hiszen sokszor clyan közösség jön össze, ahol az egyik fiatal ember kívülről tudja az egyház egész tanítását, esetleg világi teológiát is végzett, a másik pedig szégyenli, hogy az apostoli hitvallást sem tudja elmondani; a „Mi Atyánk”-ot még igen. Tehát szükség van ilyen áthidaló eszközökre. Különben a tábort lelkészek havonta egyszer Dobogókön — éppen ma este is — összejönnek, amikor a gondoknak és a terveknek, a konkrét lépéseknek a feladatait vitatják meg.

É.: Milyen a katonák hazaszeretete?

L. G.: Érdekes módon a tábort lelkészeketől várják el az útmutatást a helyes hazaszeretetre. Igen, legyenek büszkék, hogy ők magyar katonák. A másik: a honvédi hagyományhoz kötött hazaszeretet, amely megnyilvánul olyan ünnepeken, megemlékezéseken, amelyek az egyházzal kapcsolódnak. Az egyház mélyítse el történelmi ismereteiket is. Harmadszor: társadalmi megmozdulásokon a nemzet együvé tartozását demonstrálni, erősíteni.

É.: Köszönöm a beszélgetést, Püspök Atya.

A kassai vértanúk szenttéavatása

Hírek - események

1. A TÖRTÉNELMI HÁTTÉR

II. János Pál pápa szlovákiai apostoli útja során, július 2-án a szentek sorába emelte Körösi Márk horvát származású esztergomi kanonokot, a lengyel származású Grodecz Menyhért jezsuitát és a szintén jezsuita Pongrácz István erdélyi magyart, — a három Kassai Vértanút, akik 1619-ben hitük megvallásáért életükkel fizettek. Vázoljuk fel nagy vonalakban a három vértanú halálának történelmi hátterét.

Ismeretes, hogy Bethlen Gábor erdélyi fejedelem 1618-ban politikai okok vezették, amikor belépett az ún. harmincéves háborúba, jóllehet indítékul a protestánsok ellen elkövetett sérelmeket hozta fel. Ahogy ígérte, hadjárata alatt vallása miatt senkinek bántódása nem lesz. Hadvezére, a protestáns érzelmű Rákóczi György (később fejedelem) azonban nem tartotta magára nézve kötelezőnek, s jóllehet a kassai királyi főkapitánnyal, Dóczy Andrásal folytatott tárgyalások során ő is ígéretet tett, hogy Kassa átadása után nem éri bántódás a városban lévő katolikusokat, hajdúi alig hogy bevonultak Kassára, magát Dóczyt vasra verve elhurcolták Erdélybe, ott lelte halálát Fogaras várában 1620-ban. Persze a három papot is lefogták. Két napon át előbb szép szóval, majd fenyegetésekkel akarták őket „pápista” hitük megtagadására rábírní, de a papok állhatatosak maradtak. 1619 szeptember 7-én Rákóczi katonái embertelen kínzások után végeztek velük. Meztelen testüket fáklyákkal égették, barbár módon megcsönkítették, majd Körösit és Grodeczet lefejezték. Pongráczot, miután karddal átszúrták és halottnak vélték — másik két társa holttestével együtt — szennygödörbe dobták. Itt halt meg szeptember 8-án. A szörnytetek még a város protestánsait is megdöbbentették.

Hat hónap múltán fordított előjellel megisméltődött a bibliai Salome-tánc jelenete. Ez történt; Bethlen Gábor Kassán tárgyalta a királyi megbízottal, Forgách Zsigmond nádorral s a díszlakoma után táncra kérte föl a nádor feleségét, Pálffy Katalin grófnőt. A grófnő azonban csak azzal a kikötéssel ment a táncba, ha a fejedelem szabad kezét ad neki a három pap tisztességes eltemetésére. Így aztán a grófnő kiemeltette a holttesteket a gödörből, lemosatta azokat és piros selyembe, a vértanúk színébe burkolva előbb alsósebesi birtoka templomában, majd 1635-ben a törzseket díszes koporsókba, a fejeket ereklyetartóba helyezve, a nagyszombati klarissza nővérek rendházában temettette el.

A kassai vértanúk boldoggáavatását Pázmány Péter primás kezdeményezte, de a hivatalos eljárás a Felvidéket ért sorozatos háborúk miatt ismétlenül elakadt. Csak igen hosszú idő után, Vaszary Kolos bíboros hercegprímás buzgólkodása eredményeként, 1905-ben Szent X. Pius pápa avatta őket boldoggá. Körösi Márk testét Esztergomba vitték, Pongrácz és Grodecz ereklyéinek nagyrésze a nagyszombati jezsuita templomba került.

2. A VÉRTANUSÁGHOZ VEZETŐ ÉLETUTAK

Pongrácz István az Árpádházi szentek után az első magyar, akit a szentek közt tisztelhetünk. Régi erdélyi családban született 1582-ben (?) a Gyulafehérvár közelében fekvő Alvincen. Szülei ugyan nem szánták papnak, de a kolozsvári jezsuita kollégiumban töltött tanulmányi évek megérlelték benne a szerzetesi hivatást. 1602-ben lépett a jezsuita

rendbe. A noviciátust a morvaországai Brnóban végezte, majd filozófiát tanult Prágában és klasszikus nyelveket Ljubljanában. Karintiában gimnáziumi tanár- és nevelőként dolgozott. A teológiát 1612 és 1615 között Grácban végzi, ahol pár évvel előtte Pázmány is tanított. Tehetsége révén itt is tanárkodhatott volna, de maga kérte, hogy Magyarországon működhesse. Így került 1616-ban a homonnai jezsuita rendházba mint magyar nyelvű hitszónok és iskolaigazgató. Innen látta el a környék, többek közt Kassa magyar katolikusainak lelki gondozását.

Grodecz Menyhért 1584-ben látta meg a napvilágot Sziléziában, a ma Lengyelországhoz tartozó Tesinben (Teschen). Életútja hasonlított és részben együtt haladt Pongráczéval. Pongrácz a kolozsvári-, Grodecz a bécsi jezsuita gimnázium elvégzése után lépett be Jezus Társaságába. A brnói (brünni) noviciátus alatt találkoztak először, a próba-idő egy részét is együtt töltötték. Ő is filozófiát tanult Prágában, ahol egy ideig kollégiumi igazgató is. Innen küldték 1619-ben a Felvidékre szláv nyelvű katonák lelkipásztornak. Ennek az évnek a nyarán Pongráczal együtt Homonnán tette le szerzetesi örökfogadalmát. Akkor még nem tudták, hogy fogadalmukat nem egészen három hónapon belül, szeptember 7-én, vérükkel pecsételik meg.

Körösi Márk horvát származású szülők gyermekeként 1588-ban (?) született Körösön. A gráci kollégiumban tanult, itt végezte el a filozófiát és itt határozta el, hogy életét Isten szolgálatára szenteli. Nyilván Pázmány befolyására került teológiai tanulmányok elmélyítésére Rómába, a Collegium Germanicum-Hungaricumba. Pappászentelése után egy évig Horvátországban működik. 1616-ban Pázmány Péter hívta meg a nagyszombati szemináriumba előljárónak. Nemskára esztergomi kanonok s ilyen minőségben járult rá a Kassa melletti széplaki uradalom gondozása. Ezért időzött Kassán, amikor Bethlen protestáns hajdúi elfoglalták Kassát és a három katolikus papot meggyilkolták.

3. KESERŰ ÉS REMÉNYKEDŐ GONDOLATOK

A Kassai Vértanúk szenttéavatásakor óhatatlanul a szlovákiai magyar kisebbség mai helyzetére is figyelem irányult. Ma már évekre nyúlik vissza egy Komáromban felállítandó magyar püspökség körüli vita. Egyre többen és egyre szenvedélyesebben kérték a Szentatyától egy szlovákiai magyar részegyházmegye megalapítását. „Ragaszkodjatok magyar identitásotokhoz, őseitek hitéhez, nyelvéhez és kultúrájához” — mondotta a pápa február 22-én a szlovákiai magyarok küldöttségének és zarándokoknak, akik éppen a magyar püspökség felállítása céljából utaztak Rómába. Erről a ragaszkodásról van szó! Am a valóság kegyetlen. Tíz nap múlva, 1995 március 1-én keltezett bullájában a pápa módosította és véglegesítette a szlovákiai egyházmegyék határait. Igazi huszárvágással: észak-déli irányban meghúzott határvonalal megszüntették a komáromi magyar püspökség eddigéle nyilvánvaló létjogosultságát. Köztudomásúan a felvidéki magyarság kb. 90 százaléka Dél-Szlovákiában él, most az új beosztással a magyar határ mentén lévő falvak és városok tömbben élő magyar kisebbségét három egyházmegyére szórták szét és két érsekség: a Pozsony-Nagyszombati és a Kassai fennhatósága alá helyezték.

A pápai bulláról a felvidéki magyarság és irodalom reprezentáns személyisége, Dobos László így vélekedik: „Érthetetlen, felháborító és megalázó ez az intézkedés. A pápa odadobott bennünket a nacionalista szlovák klérus karmai közé, pedig jól ismeri azokat a problémákat, amelyeket a magyar keresztény mozgalom több ízben fölvetett a vatikáni hivatalos szerveknél”. A Magyar Katolikus Püspöki Kar elnöke, Seregély István érsek sem látta a jövőt nagyon biztatónak: „A magyarságnak — mondta —, végre meg kell értenie, hogy vagy összetart, kiáll jogai mellett, vagy elpusztítják. Annyi magyar kell, hogy a magyarság mind politikailag, mind pedig társadalmilag megerősödjék, tényezővé váljék. Ám ennek semmi nyoma sincs még. Mi, magyarok csak magunk tudunk magunkon segíteni... A püspöki kar várja azonban azt a pápai intézkedést, amely a magyarság érdekeit szem előtt tartva kialakít Szlovákiában egy magyar egyház-

MAGYAROK
A MŰNHENI ŪRNAPI KÖRMENETEN

megyét s annak élére magyar püspököt nevez ki” — így az érsek nem sokkal a bulla megjelenése előtt. „En a Szentatyát nem hibáztatom — nyilatkozta Tempfli József nagyváradi püspök — hiszen ő azt teszi, amit a tanácsadói mondanak. Legfeljebb rossz tanácsadói vannak...” És egy mondat még Jakubinyi György gyulafehérvári érseknek az idei csíksomlyói búcsún mondott beszédéből: „Mekkora fájdalom, amikor egy magyar szentet — Pongrácz István jezsuitát — aki erdélyi születésű, Kassa repülőterén egy szlovák püspök szentel be”.

Kétségkívül a szlovák egyházmegyei határok megvonása egyoldalúan a szlovák nacionalista politika malmára hajtja a vizet s nemcsak sértő a magyar kisebbségre nézve, de a megmaradását is veszélyezteti.

Az ünnepélyes szenttéavatási mise végén a pápa köszöntötte a három vértanú szülőhazájából érkezett hivatalos küldöttségeket. Elsőként magyarul szólt a Fodor Gábor művelődési és közoktatási miniszter (éppen ő!) vezette magyar küldöttséghez és a számos magyar zarándokhoz. Rajtuk keresztül a szlovákiai magyarokat is köszöntötte: „Kérem számukra is, hogy követve honfitársuk, Pongrácz István példáját, az evangéliumból fakadó életükkel tegyenek tanúságot Krisztus mellett. A három szent vértanú közbenjárására adjon az Úr nektek is állhatatos hitet és kísérje mindnyájatokat áldásával”. Erre valóban nagy szükségünk van! (Forrás: VR és Egyházunk a sajtó tükrében.)

A PÁPA BELGIUMBAN

II. János Pál pápát a brüsszeli katonai repülőtéren II. Albert király és felesége, a kormány képviselői, valamint a főpásztorok élén Gottfried Danneels bíboros érsek fogadta. Nem titok, hogy a belga lakosság jórésze a tömegtájékoztatósi szervek befolyására közömbösen, sőt ellenségesen viseltetik a Szentatya iránt. A pápa látogatásának központja volt Damjan de Veuster, a múlt század második felében élt belga misszionárius, „a leprások apostola” boldoggáavatása. A belga misszionárius maga is lepra áldozataként halt meg Hawaii egyik szigetén 49 éves korában. Az ünnepségen jelen volt Teréz anya is, tíz évvel ezelőtt ő kérte levélben Damján atya boldoggá avatását. A belga protestáns egyház demonstratív módon távol maradt a szertartástól.

PÁRIZS ÉRSEKE

„A NEGYVEN HALHATATLAN” KÖZÖTT

A Francia Akadémia — amelynek mindössze csak 40 tagja lehet — tagjává választotta Jean-Marie Lustiger párizsi érseket. Lustiger érsek 1926-ban született lengyel-zsidó bevándorló szülők gyermekeként. 14 évesen katolizált, és 1954-ben szentelték pappá. 14 év óta Párizs érseke. Édesanyját Auschwitzban gyilkolták meg. A zsidó-keresztény kiengesztelődésért folytatott tevékenységével nemzetközi elismerést vívott ki magának. KNA / MK

ELHUNYT A PÁPAI MŰZEUUMOK FŐIGAZGATÓJA

Carlo Pietrangeli professzor, aki 1978 óta volt a Pápai Műemlékek, Múzeumok és Képtárak főigazgatója, június 23-án, 83 éves korában elhunyt. Igazgatása alatt a vatikáni múzeumok látogatóinak száma évi 1 millió 320 ezerről 2 millió 700 ezerre emelkedett. Pietrangeli professzor nevéhez fűződik a Sixtusi kápolna 1980-tól 1994-ig tartó felújítása, valamint a laterani Sancta Scala (= Szent Lépcső) szentélyében lévő Sancta Sanctorum nemrég befejezett restaurálása VR

MUZULMÁN MECSET RÓMÁBAN

Június 21-én avaták fel Rómában az első muzulmán mecsetet. A Szentatya a szerdai szokásos általános kihallgatás során hangsúlyozta: ez az esemény bebizonyította a minden hívőt megillető vallásszabadságnak. Méltatta annak jelentőségét, hogy éppen Rómában, a kereszténység szívében és Péter utóda székhelyén a muzulmánoknak istentiszteleti helyük van. Ugyanakkor sajnálatosul szólt arról, hogy néhány iszlám országban ugyanez a vallásszabadság nem illeti meg a keresztényeket. VR

SENTE JÓZSEF BOTJA

Egy firenzei kiállításon a nagyközönség először nézhetette meg Szent József botját. Az oleánderfa-bot a kegyes hagyomány szerint a Szűz Máriával való első találkozáskor Szent József kezében kivirágzott. Most a firenzei Laureziana Könyvtárban toszkánai kolostorokból származó könyvritkaságokkal együtt állították ki. Feljegyzések szerint 1439-ben a ferrarai-firenzei zsinatkor a niceai érsek hozta Firenzébe és a kamalduli szerzetesek gondjaira bízta, és csak a múlt század végén került az Arezzo-i kamalduli kolostorba, ahol mind a mai napig őrzik. A botot évszázadok során előbb bronzsal, majd ezüsttel, később, 1806-ban egy firenzei nemes megbízásából arannyal vonták be. KNA

75 éve Trianon!

Az alábbi írást dr. Barki Éva Mária Bécsben élő nemzetközi jogász, a kisebbségi jogok védelmezője röplapon jelentette meg azzal a céllal, hogy a trianoni szerződés 75. évfordulóján, 1995 június 4-én Budapesten tartandó gyűlésen a magyarság tiltakozását fejezze ki. Az írás, sajnos, semmit sem veszített időszerepéből. Némi rövidítéssel adjuk közre.

81 évvel ezelőtt szerb lövések megrendítették Európát. Kirobbantották az első világháborút és alkalmat adtak a nyugati hatalmaknak arra, hogy szétverjék a Monarchiát és Európa közepét.

Wilson elnök 1917 január 22-i békeüzenete és 1918 január 8-i 14 pontja meghirdette a népek önrendelkezési jogát. Ezen ígért önrendelkezési jog helyett azonban a határokat önkényesen húzták meg, tárgyalások helyett a győztesek diktálták a békét... A népeket pedig két csoportra osztották: olyanokra, akik mások rovására területeket kaptak, és olyanokra, akikről megtagadták az önrendelkezés jogát. Ez leginkább Magyarországot sújtotta egy Nagyrománia, Nagycsehország és Nagyszerbia eszméje kedvéért. Trianon a legkeményebb és legigazságtalanabb volt Európa békeszerződéseinek történetében. Magyarok millióit fosztották meg a nekik megígért önrendelkezési jogtól — s ezt mind a mai napig megtagadják tőlük.

A trianoni békediktátum nem hozott békét. A Versailles-i rendszer nem válhatott a béke alapjává, mivel rövidtávú hatalmpolitikai célokat szolgált. A Népszövetség rendszere nem adott jogokat a népeknek és ezért kellett megbuk-

JEZSUITA KONFERENCIA A SZEKULARIZÁCIÓRÓL

Az állam és az egyház kapcsolatainak kérdéseiről rendezett eszmecserét április elején Dobogókőn alkotmányjogászok, egyházi személyiségek, politikusok részvételével a magyar jezsuita rendtartomány által alapított Faludi Ferenc Akadémia. Erdő Péter, a Pázmány Péter Katolikus egyetem professzora előadásában hangsúlyozta: az állam és az egyház elválasztásának legfontosabb alapelveit a magyar törvények rögzítik, most ezek jogszabályi kibontása és a megvalósítás van soron. Az előadó kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy az állam nem szólhat bele egyházi személyi kérdésekbe és a vallási élet gyakorlásába. A továbbiakban arról beszélt, hogy az állam és az egyház szétválasztása nem ellenséges légkörben, hanem a vallásszabadság kiteljesítése érdekében történik. Megítélés kérdése, hogy ez mikor tekinthető befejezettnek. Egyes vélemények szerint az állam és az egyház szétválasztása például Németországban már megtörtént, mások úgy látják, hogy még az USA-ban sincs megvalósítva. Mindenesetre hazánk egyetlen más ország modelljét sem követheti változtatások nélkül. *Várszegi Asztrik* panonhalmi főapát megjegyezte: az állam és az egyház elválasztása folyamat, amelyet nem lehet egyik pillanatról a másikra befejezni. *Nemeshegyi Péter*, a Faludi Ferenc Akadémia igazgatója beszámolt a jezsuiták nemrégiben befejeződött rendi nagygyűléséről, amelyen a világ 130 országából több mint 23 ezer jezsuita képviselőtében 233 küldött vett részt. Az igazgató vázolta az Akadémia célkitűzéseit és tevékenységi körét is. Konferenciákat, szemináriumokat és kulturális programokat szerveznek, kutatóprogramokat, kiadványokat indítanak, tanulmányi ösztöndíjakat hirdetnek meg. MK

nia. Ennek volt következménye a 2. világháború minden szörnyűségével és minden borzalmas következményével. Hitler nem Ausztriában született: Hitler Versailles-ben született.

Az ENSZ 1947-ben nem ismerte el a Versailles-ban meghúzott határokat. A Párizsi békeszerződésekben mégis megerősítették azokat és ezzel fokozták az így okozott igazságtalanságokat.

Semmi kétség nem fér ahhoz, hogy súlyos bűn terheli a nyugati hatalmakat és a bűn napról napra nő. Mert az 1. világháború, amely valóságban sose lett befejezve, most megint véres stádiumba lépett. A szarajevói lövések nem haltak el és egész idáig elhallatszanak. Azért nem halkulnak el, mert a nyugati hatalmak még mindig a Versailles-i rendszert védelmezik.

A nyugati hatalmakat nemcsak bűn terheli, de övük a felelősség is. Ennek ellenére nem vállalják a felelősséget a boszniai háborúért, noha az ENSZ alapszabálya szerint, alkalmas intézkedésekkel megakadályozhatták volna vagy már rég véget vethettek volna neki. Ugyanígy nem hajlandók tudomást venni arról a felelősségről sem, mely Trianonért és az elnyomott magyarok millióiért terheli őket. A horvátok, a bosnyákok elleni agressziót és népiirtást éppúgy eltűrik, mint az erdélyi és a szlovákiai magyarok elnyomását. Támogatják a szerbek kommunista-fasiszta diktatúráját csakúgy, mint Iliescu és Meciar hasonló diktatúráját. Nem a jog és az igazság, hanem az erőszak oldalán állnak. Saját érdekepolitikájuk és a Versailles-i rendszer fenntartása fontosabb nekik, mint a béke és a biztonság.

Meggyőződésem, hogy az erőszak győzelme rövid életű lesz. Az 1989-es év nemcsak történelmi fordulót hozott, 1989 azt is megmutatta, hogy egyetlen rezsim sem kormányozhat hosszú távon az alapvető emberi jogok ellenében. Ezek az alapvető emberi jogok pedig a szabadság, az önrendelkezés, továbbá minden nép joga az egyenjogúságra. E jogok betartása nélkül nem lesz szabad és békés Európa.

A Nyugat nagyon sokkal és nagyon régóta tartozik Magyarországnak. Nem csak a háború utáni megaláztatások, hanem 1956-os cserbenhagyatás miatt is. 1956 nélkül nem került volna sor 1989-re sem. A magyarok nélkül nem bukkott volna meg a kommunizmus és a hideg háború sem zárult volna le.

Követelnünk kell a Trianon keltette békétlenség felszámolását a Washingtonban — de Gyulafehérváron is — adott ígéretük bevalóságát. A népek önrendelkezési joga időközben kötelező nemzetközi jogi norma lett, amelyet a két 1966-os emberjogi egyezmény rögzít és nagyszámú ENSZ határozat erősít meg. A népek önrendelkezési joga kényszerítő, elengedhetetlen és elidegeníthetetlen jog.

Jogainkat eddig nem követeltük elég hangosan. Ezért most hangosan és határozottan követeljük: Szabadságot és önrendelkezési jogot minden magyarnak és az egész magyarságnak! Egy szabad és békés Európának szabad népekre van szüksége, akik maguk rendelkeznek sorsukról. Ez legyen a célunk. ISTEN SÉGÍTSEN MINKET!

MUZSLAY ISTVÁN SJ: GAZDASÁG ÉS ERKÖLCS. Második, bővített kiadás, Márton Áron Kiadó, Budapest 1995.

A könyv szerzője a leuveni Katolikus Egyetem ny. professzora, — jelenleg is az ottani Collegium Hungaricum igazgatója. Tudományos munkái és tanulmányai a legutóbbi évekig csak francia és holland nyelven jelentek meg, itt ismertettük könyve az első, amely magyarul, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hitstudományi Kara kiadványsorozatában látott napvilágot 1993-ban s ennek az új bővített kiadása került most könyvtári forgalomba.

Mint Muzslay professzor írja, könyvét mintegy tankönyvnek szánta, amelynek egyik, általa is legfontosabbnak tartott fejezete a: „Gazdaság és erkölcs”, — ezért adta könyvének is ezt a címet. A könyv szerkezete, mondanivalójának logikus rendje, egész felépítése a klasszikus didaktika legjobb hagyományait és szabályait tartja szem előtt. Külön nagy érdeme „a világos, tiszta fogalmazás, az a tény, hogy a megszokott és riasztó tudálékoság nélkül ír, úgy használ fogalmakat és épít fel gondolat rendszert, hogy mondanivalója megértéséhez nem szükséges az ún. „vajtűfüllek klubjához tartozni”. Végre valaki ki meri mondani, hogy a gazdaság vagy erkölcs dilemmájának egyetlen lehetséges feloldása van: „gazdaság és erkölcs”.

Muzslay professzor könyvét elsősorban a magyar fiatalságnak ajánlja, hiszen rá vár az a történelmi feladat, hogy „szívós, kitartó áldozatos hazaszeretettel fűtött munkával felépítsen olyan gazdaságot, amely a piaccgazdaság eddig ismert formáinál is job b lehet, mert a gazdasági racionalitásra, és ugyanakkor a minden ésszerű cél szerű gazdasági tevékenység, sőt az egész társadalom alapjait képező erkölcsi elvekre épül” — olvassuk a Kiadó ajánló sorában. Hozzá tehetjük, ezt a könyvet nemcsak a fiatalság, minden magyar értelmiségi is alapvető tankönyvként forgathatja.

— s i j ó —

ELMER ISTVÁN: BÖRTÖNKERESZT. A Magyar Egyháztörténelmi Munkaközösség kiadása, Budapest 1994.

Hogy az őtvenes években a magyarországi keresztény egyházak súlyos üldöztetés-

nek voltak kitéve, jól ismeri a közelemény. Arról viszont, hogy 1961 februárjában a belügyi szervek (ÁVH) több mint száz egyházi személyt tartóztatnak le egyetlen éjszaka, igen keveset hallottunk eddig. A könyv erről az eseményről ad képet, a szerzőnek a politikai hátteret is bemutató „Egyház — üldözés — megmaradás” című bevezető tanulmánya és 11, az őtvenes-hatvanas években börtönt szenvedett katolikus pap vallomása alapján. A visszaemlékezők közt találjuk többek közt Endrédy Vendel zirci apát, Bulányi György piarista, Halász Piusz cisztercita teológus, Keglevich István regnumi atya, Pálos Antal jezsuita (18 évet ült börtönben) nevét is. Az említett bevezető tanulmány jó bepillantást nyújt a Rákosi—Kádár kor egyházpolitikájára is. Az 56-os forradalom után Kádárék felismerik, hogy a katolikus egyházat megsemmisíteni nem tudják, ezért a saját céljaikra akarják felhasználni. Aki ennek ellenállt, arra az államgépezet kíméletlenül lecsapott, mint az említett személyekre is, akik többségükben az ifjúság nevelésével foglalkoztak, Márpedig az ifjúság lelkének megnyerése, a pártállam szemében főbenjáró bűnek számított. A hatalom mindenhová beépítette a maga embereit, semmi sem maradhatott előtte titokban. Szerzőnk nem kendőzi a valóságot, könyvből az is kiderül, hogy sajnos a katolikus egyházi vezetők közül akadnak nem is kevesen, akik gyengékesen bizonyultak és hajlandók voltak a hatalommal együttműködni, ami a hívőkben zavart keltett és megosztotta őket. De a könyv célja nem az ítékezés, hanem az igazság feltárása és emlék-állítás azoknak, akik a legnehezebb időkben is helytálltak, vállalva az üldözést és börtönt. MK

*

S z a b ó F e r e n c jezsuita páter, költő és irodalomtörténész munkássága új könyvvel gyarapodott. „Csillag után” címmel jelent meg három évtized alatt írt tanulmányainak válogatott gyűjteménye. A tanulmányok modern francia és magyar írók költők istenkereséséről szólnak, többek közt Rimbaud, Baudlaire, Claudel, Camus, Mauriac; a magyarok sorából Ady, Babits, Illyés Gyula, József Attila, Szabó Lőrinc s más jeles alkotók életútjának értő elemzésével. Irodalom iránt érdeklődőknek jószívvvel ajánljuk. (Sz.)

Hírek - események

KADA LAJOS ÉRSEK A FELEKEZETI ISKOLÁKRÓL

A közelmúltban a „Katolikus iskolák világnapja” alkalmából Bonnban tartott szentmisén Kada Lajos bonni apostoli nuncius a felekezeti iskolákat a német oktatási és nevelési rendszer fontos és nélkülözhetetlen elemének minősítette. Németországban kerekén 1200 katolikus iskola működik, több mint 300 ezer diákkal. Világszerte pedig mintegy 40 millió gyerek és fiatal jár katolikus iskolába. Beszédében az érsek-nuncius emlékeztetett arra, hogy szülőhazájában a háborút követően a bolsevista rendszer több mint 3000 katolikus iskolát szüntetett meg. A mai Magyarországon is — tekintettel az ott kialakult erkölcsi vákuumra — nagyon érezhető a felekezeti iskolák hiánya. A katolikus iskolarendszer újabb felépítése óriási nehézségekben ütközik. Ezért arra szólította fel a szülőket és tanárokat: álljanak ki továbbra is az egyházi oktatási intézmények mellett s töltsék meg azokat keresztény szellemmel. MK

ROGER SCHUTZ 80 ÉVES

80. születésnapját ünnepelte május 12-én Roger Schutz, a taizéi közösség alapítója. A kálvinista születésű Roger testvér — saját elmondása szerint — a svájci szülői házból hozta magával az ökumenikus szellem iránti elhivatottságát. Édesapja református lelképásztor volt, édesanyja francia származású. Iskolás éveiben hosszú időt töltött egy katolikus családnál. Ez meghatározó élmény volt számára.

Amikor 1940-ben először járt azon a szelíd dombvidéken, ahol később társaival letelepedett, háború zaja verte fel Európát. A fiatal teológushallgató segítette a mene-

külteken és a hadifoglyokon, és naponta háromszor elmélkedésre és imádkozásra vonult vissza. 1944-ben alapította néhány tanuló társával ma világhírű közösséget a Cluny-től északra fekvő, alig 50 lakosú kis faluban. A szétszakadt egyház kiengesztelődéséért imádkoztak, és egyszerűen éltek. Néhány évvel később Roger Schutz Rómába utazott, ahol XII. Piusz pápával találkozott, ezt a találkozót több is követte. XXIII. János pápa is elismeréssel és örömmel fogadta az egyház kiengesztelődéséért folytatott törekvésért. Roger Schutz ökumenikus megfigyelőként vett részt a II. Vatikáni zsinaton. Az eredetileg református közösséghez 1969 óta a párizsi érsek hivatalos engedélyével katolikus testvérek is csatlakoztak.

A taizéi közösségnek és alapítójának, Roger Schutznak egyszerűségében rejlő erejét ma már az egész világ érzi és értékeli. Az alapító törekvését és szándékát talán legjobban ezek a mondatok jellemzik: „Keresztényként nem lehet az ember felületesen optimista. Mindig keresni kell azonban a reményt. Minden keresztény egy az emberiséggel, hiszen Isten univerzális szívet adott neki”. KNA / MK

A MIATYÁNK — 250 NYELVEN

A Piemme olasz kiadónál megjelent a *Miatyánk a világ minden nyelvén* című kötet, amelyben 250 nyelven olvasható a keresztények legjelentősebb imája.

A mű első kiadásban 1870-ben jelent meg. A könyv a nyelvészek számára is tartalmaz érdekességeket. A 250 nyelvű Miatyánk szedéséhez a nyomdászok 180 betűtípust használtak. Az első nyelv az arám, mivel a biblia-szakértők szerint „az ima” ezen a nyelven hagyta el Jézus ajkát. Ezenkívül olvasható görögül, latinul, kopt nyelven, kínaiul és a modern nyelveken is. A könyv ritkaságai közé tartozik a modern grúz és a tibeti fordítás, valamint a piramisok hieroglifás, képfírásos Miatyánkja. VR / MK

50 éves jubileumi ünnepségek Münchenben

A 2. világháború folyamán Nyugatra sodródott magyar katonák és civil lakosság — együttvéve mintegy másfél millió — a vesztes háború minden testi-lelki nyomorúságát, a menekült-sors nélkülözéseit szenvedte, különösen is német földön. A hadifogolytáborok és lágerek lakóinak visszaadni a hitet, az életkedvet, ébrentartani bennük a reményt: ezt a feladatot a keresztény egyházak természetesen vállalták magukra. Így már 1945-ben Bajorországban, közelebről a Münchentől nem messze lévő Landshutban egy katolikus Tudakozó Iroda létesült a szétszórt családok egyesítésére s a szülők nélkül kallódó fiatalok (leventék) felkutatására, lelki- és anyagi megsegítésére. Ez volt a mag, ebből nőtt ki és terebélyesedett el a lelkipásztori és szociális szolgálat egész németországi hálózata, végső soron a mai missziók is.

Ezt az 50 évvel ezelőtti kezdetet ünnepli most a müncheni Magyar Katolikus Misszió, ennek a jubileumunk jegyében folyt le már az idej nagybőjti „új evangelizáció”, melyet a mai és volt németországi főlelkészek mellett *Seregély István* egri érsek, a Magyar Püspöki Kar elnöke részvétele tett emlékeztetéssel.

Jubileumunk egyik kiemelkedő eseménye zajlott le július 16-án. Ezen a vasárnapon a Damenstift templom főpapi szentmiséjét *Miklós báty Attila SJ*, a külföldi magyarok püspöke mutatta be és prédikációjában egyszerű szavakkal, a maga közvetlen modorában beszélt hozzánk, a bérmálkozókhoz meg valóban atyai hangon. Koncelebrált vele *dr. Hegyi János SJ*, *dr. Weissmahr Béla SJ*, *Schönberger Jenő* szatmári plébános, *Merka János* ifjúsági lelkész és müncheni plébánosunk, *dr. Cserhádi Ferenc*.

A szentmise keretében Püspök atyánk a bérmálás szentségét 6 fiatalnak kiszolgáltatta, Ezzel névszerint: *Egeli Erika*, *gáltatta*. Ezzel névszerint: *Egeli Erika*, *Mekker Jácint*, *Padányi Péter*, *Schral-Zarka Anikó* lettek egyházi közösségünk tagjai, most már mint „felnőtt keresztények”. — „Ilyen meghatóan szép misében nagyon-nagyon régen volt részem, alig tudtam a könnyeimet visszatartani” — mondta egy Magyarországról látogatásban lévő tanár ismerősöm. Sokan érziünk így a Damenstift templom szentmiséin. A mostani meg különösen is nagy művészi élményt nyújtott: a magyar egyházi zeneművészet olyan jeles képviselői, mint *Werner Alajos*, *Halmos László* és *Kerényi György* kórusművei zengtek az orgonakarzat magasából a Patrona Hungariae énekkar előadásában, *Molnár Károly* karnagy és orgonista vezényletével. El ne mulasszam a 16 serény ministráns említését: milyen szépen, fegyelmezetten végezték oltár körüli szolgálataikat.

Az 50. évforduló eseményei sorába tartozik a ma már hagyományos *júniusi májális* (ezidén kissé vizes lett!), továbbá a Senior Klub és a Rózsafüzér Társaság közösen rendezett kirándulása, amelyen meglátogattuk a Salzburg melletti *Maria Plain* kegytemplomot, majd

MEGERŐSÍTETTÉK A SVÁJCI GÁRDÁT

A svájci gárdát 1505-ben II. Gyula pápa létesítette. Nem sokkal később, amikor V. Károly császár féktelen zsoldosai Rómát feldúlták és kirabolták („Sacco di Roma” 1527), az Angyalvárba menekült V. Kelemen pápa védelmében a svájci gárda szinte utolsó szálíg elesett. A gárda festői egyenruháját állítólag a nagy festő, *Raffaello* tervezte. (—)

a *Mattsee-i Szentkorona Emléktájiót*, elhelyezve rá nemzetiszín szalagos virágcsokorunkat és persze elénekeltük ott a magyar Himnuszt is. Hazafelé utunkban rövid „betérőt” tartottunk Salzburgba, az idő rövidsége miatt már inkább csak délutáni kávéra.

Visszatérve a jubileumra, fénypontja az említett főpapi szentmise után, a Misszió „amfiteátrumában” sorra kerülő *zászlószentelés* volt. Plébánosunk ötlete valósult meg, hogy legyen a Misszió-nak saját zászlaja, amely nagyobb ünnepi alkalmakkor — legutóbb a müncheni Ünnepi körmeneten — láthatóan is demonstrálja az itteni katolikus, keresztény magyarság jelenlétét és közösségi együtartozását. Rövid üdvözlő szavak után *Cserhádi atya* ismertette a zászló történetét, kiemelve, hogy a megvalósítás tetemes költségeit a hívek önkéntes adományai remélhetően fedezni fogják. A zászlót *Miklós báty püspök* szentelte meg, utána *Udvardy Jenő* főkonzul beszélt a jelenlévőkhöz, hangsúlyozva, milyen fontos, nélkülözhetetlen szerepet tölt be ez a katolikus Misszió a magyarság hitéleti, társadalmi és kulturális életének integrálásával, nem kevésbé a bajor-magyar történelmi kapcsolatok ápolásával.

Az amfiteátrumi kis ünnepségen is közreműködött a Patrona Hungariae kórus *Gebhardi*: „Századok ajkain...” és *Amade László*: „Édesanyja, Nagyasszonya...” kezdetű énekkel. Végül együtt énekeltek el a Székely-, és Magyar Himnuszt.

De hogy vigasságban se legyen hiány, a nagyteremben a *Regös Együttes* dübörgő tapsot aratott szilaj táncában is gyönyörködhattunk. A Misszió magyaros vendégszeretétét a megjelentek igazi gulyásleves, finom sütemények és üdítők fogyasztásával is megtapasztalhatták.

Szamosi József

A MÜNCHENI KATOLIKUS MISSZIÓ ZÁSZLAJA

A ripsz-selyemre hímzett, 135 × 80 cm nagyságú zászló elülső oldalán fent, a nemzetiszínű baldachin fehér sávjában az aranybetűs felirat: „Magyar Katolikus Misszió”, alatta a zöld mezőben „1945 + München + 1995”. A baldachin alatt tompított fehér alapon a képalájos, piros ruhás Magyarok Nagyasszonya trónol, fején a magyar szentkoronával, jobbában jogar, míg a karján ülő fehéringes Kisjézus országalmát tart a kezében. A zászló hátsó oldalán felül itt a bajor kékséber baldachin van német felirattal: „Ungarische Katholische Mission”, és a dátum. Középen a müncheni Királyi Palota Kincstárában őrzött „Gizella-kereszt” képét látjuk. A keresztet Gizella királynő 1003 körül készíttette hasonnevű anyja sírjára szánva, aki Regensburgban mint a Niedermünster-i kolostor apátnője halt meg. Az eredeti rekeszománcos, drágaköves aranykereszt, Krisztus lábánál mindketten látható, Gizella koronával, anyja apácaruhában. A kereszt két szára alatt balról a régi magyar címer, jobb oldalon a bajor címer hímzett képe van. A zászlót *Berend Iván* festőművész tervezte.

— sija —

Az élet könyvéből

ARGENTINA

Buenos Aires: Halottaink: Budapesten elhunyt *Domonkos Béla* élete 82. évében; Pápa *Szalay László* váratlanul 42 éves korában. A búcsúzó miséket unokatestvérük, *Domonkos Péter* tartotta. **Paksy József** beszélt a Szent István kápolnában június 21-én volt. **Dr. Cotel István**, május 21-én, élete 90. évében halt meg. A jogtudományok doktora volt, a Magyar Nemzeti Banknak egyik igazgatója. Doktori címét szülővárosában Pozsonyban, továbbá Pécsen, majd Rómában szerezte, végül Buenos Airesben is elismerték. Nagyjértékű gazdasági és pénzügyi szakkönyveket adott ki. Hívó keresztény volt. Katolikus szellemű és meggyőződéses magyarságát működése folyamán mindig kifejezte. **Bobrik Arnóné** szül. **Szilassy Johanna**, május 25-én hunyt el. A gyászmise keretében búcsúztatta a Szent István kápolnában *P. Bernardo*.

AUSZTRIA

Bécs: Gyémántmisét ünnepeltünk június 25-én. Ezen a napon tartotta *P. dr. Radnai Tibor OFCMC* pappá szentelésének 60. évfordulóját a Deutsch-Ordens-Kirchében.

Linzi: Keresztelés: A Magyar Otthon kápolnájában június 3-án megkereszteltem *Both Attilát*, *B. Attila* és *Benedek Katalin* kisfiát; — június 4-én pedig a Neue Heimat-i templomban *Kiss Roland Leventét*, *K. Levente* és *Dávid Zita Laura* kisfiát.

Halottunk: Horváth Gyula honfitársunk 72 éves korában (Wels, Eiselsbergstr. 36) elhunyt.

NÉMETORSZÁG

ESSEN: Gratulálunk! Igaz szívből gratulálunk; dr. Halász Ervin atyának — a Köln-Mülheim St. Terézia templom volt plébánosának —, akit a Szentatya a Pápa Káplánja Monsignore címmel tüntetett ki. Nyugalomba vonulása után az Orsolyák háziülkésze lett. Továbbra is jóegészséget és Isten bőséges áldását kívánjuk neki!

Essen: Házasságkötés: Winter Stefan és Val-kovics Orsolya (mindketten Gelsenkirchen-i lakosok) 1995 április 8-án, Komáromban, Magyarországon. — 1995 május 6-án szentségi házasságot kötött *Schmidt Michael* és *Moór Krisztina Klára* — mindketten Neukirchen-Vluyn-i lakosok — a Vluyn-i Dorfkirche-ben. *Moór Krisztina* mint cserkész és az Essen-i magyar óvoda vezetője sokat segítette a Ruhrvidéki Magyar Lelkészseget. — Isten áldását kérjük az új házaspárok életére!

Mannheim: Keresztelés: Kovács Sophie Elvira Helma, K. László és Schmitt Elvira kislánya június 4-én a szentkeresztsegetben részesült.

München: A szentkeresztsegetben részesültek: Meyle Kristina, M. Wolfgang Eberhard és Éva kisleánya június 11-én, a szentmise keretében. **Schwarzkopf-Kolb Dominik, S.-K. Csaba** és **Erika** kisfia, július 2-án, valamint **Leéb Sylvia Regina, Leéb Elisabeth** kislánya július 2-án a Damenstift templomban.

München: Halálozás: Mária von Kéler, 90 éves korában elhunyt. Temetése május 12-én volt a müncheni Osifriedhofban.

Stuttgart: A keresztesség szentségében részesült Tóth Ramona, T. István és Szabó Éva kisleánya Budakeszin. Isten éltesse szüleit és mindnyájunk örömére!

Szentségi házasságot kötöttek: Kobia Thomas-Josef és Lechli Tünde, június 3-án, Pécsen. — **Czege-Nagy Kálmán és Hafner Leni Mathilde**, június 10-én, Stuttgartban. — **Sebestyén András és Coviza Angéla**, június 10-én, Balingenben. — **Horn Alfréd és Hund Rita**, június 24-én, Sindelfingenben. Isten áldása kísérje szép vállalkozásukat!

Halottunk: Marianne Xenia Hedwig, sülyös, hosszú, nagy türelemmel elviselt szenvedés után eltávozott az élők sorából. Temetésén 1922 január 9-én született Augustanovecki Chernolatecz Marianna Xenia Hedvig. Gyászolják: *dr. Ervin I. Chernolatecz*, *dr. Ruth Stein*, a kiterjedt rokonság és barátai, akik fájdalommal nélkülözni fogják mindig új kihívásra kész, szellemes, széles látókörű és a műszak nyomát sokszor követő társaságát és mély vallásos meggyőződését.

SVÁJC

Bern: Bérmálás: A bázeli egyházmegye segédpüspöke, *Candolfi Joseph* berni látogatása alkalmával, június 24-én, a Viktóriaheim kápolnájában ünnepi szentmise keretében megbérmálta *Sipeki Dénest*, *Sipeki Pétert* és *dr. Horváth Lászlót*.

EGY BARANYAI EGYHÁZKÖZSÉG ÉLETÉBŐL

Négy egykori sváb település: *Bikal*, *Egyházaskozár*, *Hegyhátmaróc* és *Szárász* alkotja ezt a baranyai egyházközségeket. A svábok nagy részét kitelepítették, a maradék a német klubba tömörül, de a templomok élő emlékei a török kiűzése után támadt német világnak.

A bikali templom alapkövetétele 1794-ben volt. Tíz esztendeje restaurálták a gyönyörű barokk épületet. Akkor az oltárképet egy gyenge festmény helyettesítette. A restauráláskor találta meg a plébános Péter Wagner korábbi oltárképet, amely a bakfiskorú Szűzanyát szülei társaságában ábrázolja.

A négy községben 1600 hívő él, kettőben működik iskola, itt 180 hittanos-gyerekkel egyedül foglalkozik *Ottó atya*, mert nincs még segítség. A legjobbakkal így is nagy útnak vágott neki egymásután három nyáron: *Batthyány-Strattmann László* nyomában járt egy autóbuzsnyai gyerekekkel a szentéletű orvos dunakiliti szülőhelyétől a sírjáiig, végig Magyarországon és Ausztrián.

Molnár Ottó atya a napokban ment nyugdíjba, de gyakorlatilag ez nem változtatott a megszokott munkáján. Egyházközségükön a korábban itt élő svábok evangélikusok voltak, impozáns templomuk ma is működik. De a hatszáz katolikus hívő — amely zömmel a svábok helyébe telepített moldvai csángókból áll — csak egy családi házában berendezett kápolnában szorongva hallgathat szentmisét. A templom-építést most erősen elhatározták.

Bikal és *Egyházaskozár* életét meghatározza a Kolping Egyesület, amelynek *Ottó atya* a prézese és az éltetője. Az előbbi községben 40 a tagok száma, már saját házuk is van, amelyet még friss mézszag leng be, és bebutorozatlan, de bertokba vették.

Míg terepszemlért tartunk, *Győri Béláné* elmeséli, hogy fogadtak már erdélyi fiatalokat, s maguk is vendégeskedtek a hétfalusi csángóknál. Múlt évben előadtak már betlehemi játékot a falu főterén, rendeztek bált és szüreti lovasfelvonulást. A kisnyugdíjasoknak pedig segítettek kifizetni a villanyszámlát a német Kolpingtól kapott ruhaneműk kiadásából befolyt pénzből.

Hazánkban ma a Magyar Kolping Szövetség keretében 80 Kolping Egyesület van, kettő ebben az egyházközségben.

Átányi László (Budapest)

